

De stad komt steeds dichterbij

Een nieuw dorpsplan voor 's-Heerenbroek

Dorpsbelangen 's-Heerenbroek, aug 2022

colofon

opdrachtgever: Vereniging Dorpsbelangen 's-Heerenbroek

tekst: Gerard Hendrix, Leonie Meppelder

opmaak: Gerard Hendrix

foto's: Hanneke Hofman

mede mogelijk gemaakt door een subsidie vanuit het programma
Leefbaar Platteland, Provincie Overijssel

aug 2022

**Vereniging Dorpsbelangen
's-Heerenbroek**

Dorpsplan 's-Heerenbroek

Voorwoord

Het is een groot genoegen om u als lezer dit nieuwe dorpsplan, voor het dorp waar we trots op zijn, te kunnen presenteren. Nieuw, omdat het vorige – nog ten tijde van het Nationaal Landschap IJsseldelta – van 15 jaar geleden is en veel van de plannen daarin zijn uitgevoerd. Dit plan is ook nodig omdat we de toekomst van 's-Heerenbroek veilig willen stellen. Door de verdere uitbreiding van Stadshagen verandert de omgeving van het dorp. Dit plan beschrijft hoe we samen met de bewoners, de verenigingen, ondernemers en instellingen en gesteund vanuit de gemeente, het dorp leefbaar en vitaal willen houden. Een dorp omgeven door levend groen is ook voor de stadsbewoners een aantrekkelijke buur, veel aantrekkelijker dan een dorp dat opgeslokt wordt door de grote stad. Als Dorpsbelangen kunnen we met dit plan de komende jaren aan de slag. Een mooie uitdaging.

Het bestuur van Dorpsbelangen 's-Heerenbroek

Naar aanleiding van de uitzending Het Dorp (zondag 12 juni 2022), lieten Wim Daniëls en Huub Stapel een dorp zien: *“In gevaar door de vraatzucht van de naastgelegen stad die almaar dichterbij bouwt, tot het dorp nauwelijks meer is dan een treinstation [in het geval van Sloterdijk, GHJ] met daaromheen een restje huizen.*

Zoiets kan 's-Heerenbroek ook overkomen.

Aanleiding

In 2011, ten tijde van het Nationaal Landschap IJsseldelta, vond in de zuivelfabriek in 's-Heerenbroek een bijzondere bijeenkomst plaats. Een zogenaamde 'schetsschuit' werd ingezet om de relatie tussen stad en land, Zwolle en 's-Heerenbroek samen met bewoners, ambtenaren en andere deskundigen in kaart te brengen. Er werden keuzes gemaakt voor de inrichting van het gebied waar stad en land elkaar tegenkwamen. Zwolle had ruimte nodig voor de verdere ontwikkeling bij Stadshagen. Door het ingetekende Breecamp-West werd echter weer een hap uit het open landschap van Mastenbroek genomen dat het Nationale Landschap 'heilig' had verklaard.

Het was een succesvol ontwerpatelier waarvan de overheden, Kampen, Zwolle en de provincie enthousiast kennisnamen. Hier was serieus nagedacht over het versterken van de ruimtelijke kwaliteit in een goede balans tussen stedelijke dynamiek en behoud van dorpsleefbaarheid met behoud van openheid.

Maar de uitkomst van het plan bleef liggen. Hoewel er op verschillende manieren voortdurend vanuit 's-Heerenbroek op aangedrongen is beslissingen te nemen over 'de punt' en andere issues, kwam het overleg tussen Zwolle en Kampen, de belangrijkste stakeholders, niet tot conclusies. Ten tijde van de economische crisis viel alles stil en het leek erop dat het probleem zichzelf oploste. Nu, nu woningbouw weer een van die opgaven is waar iedereen mee bezig moet gaan, blijkt dat de positie na 11 jaar nog geen centimeter is veranderd. Sterker nog, Zwolle wil per direct aan de slag in het gebied richting 's-Heerenbroek.

's-Heerenbroek heeft er daarom dringend behoefte aan om zich te beraden. Op de positie ten opzichte van de uitkomsten van de schetsschuit 11 jaar geleden, op haar eigen ontwikkeling en wil dat doen in het licht van de huidige en toekomstige ontwikkelingen.

Met als doel, vaststellen wat de gewenste sociaaleconomische en ruimtelijke ontwikkeling is van 's-Heerenbroek en haar buitengebied, gericht op de korte (2-3 jaar) en langere termijn.

Daarbij uitdrukkelijk ingaan op de claims die er vanuit de omgeving liggen en bepalen hoe daar mee om te gaan. What's in it for me? Vastleggen van de nieuwe stad-landverhouding in een gezamenlijke activiteit of initiatief.

12 jaar later

Na het ontwerpatelier 's-Heerenbroek in 2010 zijn de uitkomsten ondanks beloften nooit vastgesteld en als er al overleg is geweest dan is dat nooit naar buiten gekomen. Het bestuur van Dorpsbelangen is bezig gebleven de beslissing te horen welk ruimtelijk model voor Brecamp-West en dus voor het tussengebied de voorkeur had. Die beslissing is echter nooit genomen en dat heeft niet anders dan frustratie opgeleverd. Het atelier had evengoed niet hebben kunnen plaatsvinden.

We zijn inmiddels x wethouders en ambtenaren verder.

In het begin (dus na 2011) leek de drang om te beslissen ook minder urgent want we zaten net in een woningbouwcrisis. Dat neemt niet weg dat de onduidelijkheid bleef.

Zoals bij alle ruimtelijke dossiers gebeurt er achter de schermen altijd van alles.

De financiële crisis 2007-2013 heeft voor veel gemeenten, ook Kampen, grote gevolgen gehad. Voor Kampen ging het om het volgende. Vanaf 2005 heeft een consortium De Dijken, bestaande uit een aantal projectontwikkelaars, in opdracht/afspraken van/met de gemeente Kampen gronden verworven op mogelijke woningbouwlocaties. Aanleiding was Reeve. Daartoe richtte de gemeente en de Dijken samen een Grondbank op, die echter nooit gerealiseerd is met name door de woningbouwcrisis.

Door het aangaan van (bouw)verplichtingen zoals overeengekomen met het consortium, heeft de gemeente grote verliezen geleden. In de raamovereenkomst tussen de gemeente en de Dijken, om de schade verder te beperken, is ook het gebied tussen Stadshagen en 's-Heerenbroek genoemd. Een bepaling in de overeenkomst is dat De Dijken tot 1 juli 2023 de tijd heeft om de gronden, destijds door het consortium verworven voor de gemeente, (terug) te kopen van de gemeente (voor een totaal bedrag van 2 miljoen, 50 ha. (marktprijs 2014!)).

Uit de parapluovereenkomst 2016

- 24.1. In de periode tot 1 juli 2023 zullen Partijen onderzoeken of de Locatie 's-Heerenbroek-Overig al dan niet tezamen met de Zwolse wijk Breecamp-West ontwikkeld kan worden als integrale gebiedsontwikkeling, waarbij Partijen onderkennen dat deze Locatie 's-Heerenbroek-Overig in geheel of deels onderdeel uitmaakt van het Nationaal Landschap. Ten behoeve hiervan zullen Partijen gezamenlijk in overleg treden met de Provincie Overijssel en de gemeente Zwolle.

Kampen Nieuws (juni 2016) vat het als volgt samen: “Vanaf 2006 zijn door zowel de gemeente als het consortium gronden aangekocht in de gebieden Zwartendijk, Venedijk Oost, Venedijk West en 's-Heerenbroek. In die jaren zijn gesprekken gevoerd met het consortium om te komen tot een samenwerking bij nieuwe gebiedsontwikkelingen. De gedachte daarbij was om voor deze samenwerking een gezamenlijke grondbank op te richten. Tot een dergelijke grondbank is het niet gekomen door meerdere oorzaken. Over de afwikkeling en de door partijen gedane investeringen in grondaankopen bestond verschil van mening. Met deze overeenkomst wordt het grondbankdossier gesloten en kan naar de toekomst gekeken worden.”

Al in 2014 heeft de gemeenteraad het voornemen uitgesproken om een raadsenquête te houden over de mislukte grondbank en de negatieve financiële gevolgen. Een beslissing daarover moest wachten op de uitspraak van de EU over mogelijk ongeoorloofd staatssteun aan De Dijken. Uiteindelijk bleek dat niet het geval. In 2019 heeft de raad bevonden dat een raadsenquête een te zwaar middel zou zijn en de (ambtelijke en bestuurlijke) tijd beter besteed zou kunnen worden.

In een van de contacten over de mogelijke consequenties van dit alles heeft Veldhoen, toen wethouder Kampen, Dorpsbelangen verzekerd, dat het besluit over Reeve in 2017 niets uitmaakt voor het gevaar op ongewenste bebouwing bij 's-Heerenbroek.

Ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen

Welkom

nationaal
landschap - ijsseidelta -

60

IJsseldelta

De schetsschuit vond plaats ten tijde van het Nationaal Landschap IJsseldelta. Nadat de Nationale Landschappen als nationaal planfiguur in 2016 ophielden te bestaan, ging IJsseldelta door als Gebiedscoöperatie IJsseldelta, een verband van maatschappelijke partijen gericht op gezamenlijke gebiedsontwikkeling. Doordat de overheden zich terugtrokken, is het een moeizame opgave om de ambities waar te maken.

De gebiedskarakteristieken bleven ongewijzigd van kracht. Onder andere gaat het nog steeds om de openheid en weidsheid van het landschap. Nu Breecamp-West wordt bebouwd betekent het dat de tussenruimte een beperkt zicht krijgt op het open landschap. Zie het maar als het raam op de IJsseldelta. De ambitie zal zijn om het raam open te houden.

Bouwen op (on)geschikte grond

In de afgelopen jaren is het steeds duidelijker geworden dat er veel rigoureuze maatregelen nodig zijn dan eerder om de klimaatveranderingen de baas te blijven. De Deltacommissaris benadrukt dat bij woningbouw uitdrukkelijk rekening moet worden gehouden met zeespiegelstijging en klimaatverandering in het algemeen. Een recente studie laat zien welke gebieden veel of een aantal maatregelen noodzakelijk maakt (lees: waar eigenlijk niet gebouwd zou mogen worden) alvorens er gebouwd zou kunnen worden.

Verder is het eigenlijk vreemd dat Breecamp-West niet binnen de klimaatdijk ligt die zo ambitieus rondom Stadshagen is gelegd. Overigens, als er rondom 'de punt' nog een dijk komt dan wordt het raam naar Mastenbroek nog kleiner.

Stad en land

“We koesteren de hechte verbinding van de stad met het groene ommeland. We maken gebruik van elkaars kwaliteiten. Stad en land lijken soms twee aparte werelden. Niets is minder waar. Stad en land groeien steeds meer naar elkaar toe. Bewoners van stad en

land maken gebruik van elkaars 'voorzieningen'. De één winkelt in het centrum Zwolle, de ander fietst door het fraaie Zwolse buitengebied. Het is van belang het functioneren van die gebieden ook in samenhang met elkaar te bekijken." (uit de Omgevingsvisie Zwolle) Hiervan uitgaande zou het tussengebied een positieve bijdrage kunnen leveren aan de kwaliteit van leven.

's-Heerenbroek, tussen alles in

Maar er is meer:

Hoe kunnen de Kandelaar, de sportvereniging, de school en andere recreatieve voorzieningen profiteren?

Kan het concept 'stadsboerderij' met een gepast aanbod profiteren van de nabijheid van de stad.

De Zuivelfabriek is een te behouden en mogelijk te ontwikkelen erfgoed-parel.

Omgevingsvisie

Termen: omgevingswet (vaststelling uitgesteld)

omgevingsvisie (bouwstenen en aanpak)

omgevingsplan (concrete uitwerking visie, binnen 10 jaar na invoering wet)

omgevingsprogramma (financiën en middelen)

De omgevingsvisie heeft zich tot nu toe vooral afgespeeld in het stadhuis. Bewoners zijn nog nauwelijks betrokken. Terwijl toch de wet een duidelijk andere manier van werken voorstaat.

Samengevat is deze verschuivende rolverdeling (volgens het omgevingsplan Kampen):

- Een terugtrekkende overheid die meer overlaat aan de samenleving.
- Organisaties en bedrijven die zich als partners van de overheid beschouwen bij de uitwerking van het beleid.
- Burgers die verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leven en voor de wijze waarop zijn met anderen samenleven (iedereen doet mee!).
- De gemeente Kampen wil voortborduren op deze rolverdeling en moet hier vanuit de Omgevingswet met haar andere instrumenten concreet invulling aan geven.

Er is inmiddels een concept omgevingsvisie opgesteld waarbij ervoor het tussengebied 's-Heerenbroek-Stadshagen niets is ingetekend. Zie linker uitsnede plankaart hieronder. De rechterkaart is de uitsnede van de Zwolse plankaart. Die zegt uiteraard ook niets over dat gebied.

Een van de doelen van zowel Kampen als Zwolle is om de woningbouwopgave - hoewel Breecamp-West een uitzondering daarop is - binnenstedelijk op te lossen. Dat zou ook moeten gebeuren in 's-Heerenbroek. Zoeken naar 'binnendorpse' woningbouwlocaties.

Uitsneden uit de omgevingsplannen van de Kampen (links) en Zwolle (rechts) mbt de ruimtelijke situatie van 's-Heerenbroek en omgeving.

**'s-Heerenbroek,
tussen alles in**

Al van oudsher maakte 's-Heerenbroek gebruik van haar ligging; aan de rand van het moerassige, later ingepolderde gebied, Polder Mastenbroek, maar zelf droog en hoog op de oeverwallen van de IJssel. De Heeren van kasteel Voorst hadden er hun jachtgronden.

In het dorp vestigden zich de neringdoenden en ambachtslieden die hun werk vonden in het omringende land.

Voor de tweede helft van de 19e en de eerste decennia van de 20ste eeuw waren voor 's-Heerenbroek dus rijke jaren: de landbouw in de Mastenbroeker polder bloeide en het leverde voor 's-Heerenbroek een veelvoud aan bedrijfjes op die daarvan profiteerden. Denk daarbij aan veevoerhandelaren, een smid, fietsenmaker; maar ook van buiten het dorp kwamen kooplieden hun waren aanbieden. De landbouw in de IJsselvallei kende rond die een bloeitijd: graan, melk en fruit zorgden voor champagnejaren.

Al dit leidde tot een levendige dorpsgemeenschap met een bloeiend verenigingsleven en zelfs twee scholen. Na de Tweede Wereldoorlog verandert het karakter van de landbouw, het wordt grootschaliger en specialistischer (melkvee). De bedrijven zijn steeds minder lokaal gericht. Met de toename van de mobiliteit wordt het dorp ook steeds meer een woondorp in plaats van het 'voorzieningsdorp' voor het achterland. De laatste levensmiddelenwinkel in 's-Heerenbroek sluit medio 1979.

De bouw van het dorps huis 'de Kandelaar' in 1972, had weer een positieve invloed op de ontwikkeling van het verenigingsleven. Zo is ook rond die tijd de huidige voetbalvereniging opgericht.

De stad is dan nog ver weg.

Dat is nu heel anders. Kampen is nog steeds op afstand maar Zwolle is steeds dichterbij gekomen. Dat heeft te maken met de sterke positie die de stad op het scharnierpunt van west naar noord inneemt. De laatste uitbreidingen, de Vinexwijk Stadshagen, nadert 's-Heerenbroek.

Ook 's-Heerenbroek groeit. Het telde in 2021 670 inwoners. Dat waren er in 2008 nog 615. In 2021 rekent men met zo'n 235 woon-eenheden.

Waar staan we nu? Een paar van de belangrijke kenmerken van 's-Heerenbroek:

1. Zo klein als het is, het is een dorp van meerdere werelden. 's-Heerenbroek ligt tussen de stad en het land. Het is nog steeds een dorp op zichzelf op afstand van de stad. Het is omgeven door landelijk gebied.

En het is een dorp dat op de grens ligt van de oeverwallen van de IJssel aan de zuid- en de Mastenbroeker polder aan de noordkant. De linten van het dorp steken als het ware de polder in.

Het zijn de gebogen lijnen van de IJssel en de rechte lijnen van de polder. De lichtere gronden van de rivierduinen tegenover de komgronden en klei-op-veen van de polder. De dichtere bebouwing langs de rivier en de openheid van de polder. Waar kom je het in zo'n duidelijke vorm elders tegen?

2. 's-Heerenbroek zijn doeners, enthousiast en actief, ze hebben wat meer moeite met ver vooruitkijken.

Niet iedereen heeft zin in avonden praten en plannenmaken.

De mogelijkheden van mensen van buiten om er te gaan wonen zijn beperkt. Dat betekent dat de sfeer en ambitie voor een belangrijk deel wordt bepaald door de mensen die er al langer wonen en werken. Ze zetten zich in voor de gemeenschap waar dat nodig is en gevraagd wordt. Ze laten iedereen in haar/zijn waarde, spreken elkaar niet aan op minder fraaie plekken, activiteiten. Ondernemingsmentaliteit.

3. De verhouding met de gemeente is gemankeerd. Men heeft het gevoel aan de achterste mem te hangen. Kampen is ver weg en de stad en ontwikkelingen als Reeve zijn zoveel belangrijker. 's-Heerenbroek heeft zelfs het gevoel voor de gek te worden gehouden. Zie de ondoorzichtige situatie rondom de grondposities en de afspraken die er over het grondgebied van het dorp al dan niet zijn gemaakt met ontwikkelaars. Misschien geldt de argwaan nog meer voor de grote stad Zwolle.

4. Voor een klein dorp als 's-Heerenbroek is er een aantal parels en een aantal plekken waar ruimtelijke en maatschappelijke winst te behalen zou zijn. Parels zijn uiteraard de Zuivelfabriek, met de

karacteristieke 'piepe', de bocht in de IJssel en het theehuis, een paar fraaie boerderijen en woningen, de doorkijken naar het open landschap. Maar diezelfde Zuivelfabriek zou veel meer kunnen betekenen en de omgeving van de Schoolsteeg zou een facelift kunnen gebruiken. 's-Heerenbroek als gemeenschap kan zoiets oppakken zonder de eigenaren te vervreemden.

Samengevat

's-Heerenbroekers zijn niet heel gretig om samen zaken op te pakken, zeker niet als er particulier eigendom en belang in het spel is. Men betreft andermans eigendom niet in de plannen. Daar komt bij dat veel van wat 's-Heerenbroek aangaat van buitenaf wordt bepaald. De omgeving is dominant: de woningbouw vanuit Zwolle, de weg door het dorp en het doen en laten van de gemeenten Kampen en Zwolle.

Eigenlijk een ideale positie voor een dorpsplan. Er is werk te doen.

**Uitgangspunten
nieuw programma**

Het nieuwe programma moet in alles uitgaan van de volgende principes:

1. Dorp

's-Heerenbroek is een dorp en wil een dorp blijven. Wel is het zo dat de nieuwe realiteit de stad straks dichterbij brengt waar naast bedreigingen ook mogelijkheden uit voorkomen. Denk aan de behoefte vanuit Stadshagen aan uitlooptmogelijkheid en meer, of de deelname van Stadshagenaren aan de verenigingen en de voorzieningen van 's-Heerenbroek. Overigens geldt het omgekeerde ook.

De opgave zal zijn om ruimtelijk als dorp herkenbaar te blijven: het lintdorp als dorp in het groen.

Het dorpse vertaalt zich in een eigen identiteit. Die ook in de Binnentuin herkenbaar en beleefbaar zal zijn.

2. Landschappen

's-Heerenbroek bestaat uit heel veel verschillende landschappen, elk met hun eigen kwaliteit. De openheid van Polder Mastenbroek moet leidend zijn voor de Binnentuin. Verdichting kan plaatshebben ten zuiden van de Zwolseweg. De recreatie langs de IJssel, de linten de polder in. Veecaten als een kleinschalig landschap. Allemaal stukjes van 's-Heerenbroek, elk met een eigen signatuur.

3. Zelf doen

's-Heerenbroek gaat er zelf mee aan de slag in de geest van: wat het zelf kan doen, doet het zelf. De omgevingswet schrijft het voor: gebiedsontwikkeling staat en valt met wat mensen die er wonen willen en wensen. De overheid ondersteunt en maakt mogelijk.

4. Lange adem

Het is een proces van lange adem. Het kan bestaan uit losse projecten en activiteiten maar er moet een consistent en doorgaand verhaal onder liggen: dit is 's-Heerenbroek en dit willen we in de toekomst bereiken. Voor bewoners die zich vooral verleid weten door wat op korte termijn winst oplevert is het een hele uitdaging. Maar de moeite waard.

5. Projectmatig

De tijd dat mensen zich voor jaren aan een organisatie verbonden is voorbij. Men zet zich meestal voor kortere en in ieder geval bepaalde tijd in voor een vrijwilligerstaak. Het is daarom belangrijk om vanuit Dorpsbelangen in te zetten op zaken waar 'winst' is te behalen en niet waaraan eindeloos gesleurd moet worden. Soms helpt het om activiteiten op te knippen. Tenslotte, vier successen en geniet van wat wel lukt.

Projecten en organisatie

1. De Binnentuin

Overwegingen

De Binnentuin is het gebied dat overblijft tussen Stadshagen (als Brecamp-West is gebouwd) en 's-Heerenbroek. Het gebied is voor het grootste gedeelte eigendom van de gemeente Kampen en er zijn enkele eigenaren met grondposities. Van het gemeentelijke bezit maakt het grootste gedeelte deel uit van de overeenkomst met het consortium de Dijken dat tot juli 2023 de kans heeft het gebied (in haar geheel?) terug te kopen van de gemeente. Het gebied heeft een agrarische bestemming en wordt door enkele agrariërs gepacht. Het gebied dat geen onderdeel uitmaakt van een mogelijke terugkoop door het ontwikkel-consortium ligt tegen 's-Heerenbroek aan en is bedoeld voor een mogelijk verdere uitbreiding van 's-Heerenbroek zelf.

De Binnentuin valt, hoewel het programma als zodanig niet meer bestaat, onder het regime van het Nationaal Landschap IJsseldelta. In de omgevingsvisie voor het gebied zijn de uitgangspunten van het Nationaal Landschap, d.w.z. openheid en de agrarische, groene inrichting, onverkort overgenomen.

Om het gebied als een open buffer naar de stedelijke uitbreiding te behouden is actie nodig. Indien er een goed verhaal ligt en 's-Heerenbroek zich eigenaar, al is het virtueel, weet van het gebied kan het mogelijk behouden blijven op een manier die passend is. Gebeurt er niets dan is dit gebied het volgende slachtoffer van de expansie van de stad.

Overigens houden 's-Heerenbroekers de Binnentuin het liefst zoals die was, maar als die dan toch ontwikkeld moet, dan wel groen en agrarisch.

Op dit moment is een aantal ondernemers plannen aan het maken om aan de rand van de Binnentuin, op grond die in hun bezit is, een zogenaamd Agropark in te richten. Daarin is niet alleen een agrarisch bedrijf (boerderij) voorzien maar ook – en misschien nog meer – verkoop en opslag van dierbenodigdheden. Hoezeer het ook kan bijdragen aan het agrarisch karakter van de Binnentuin, het is duidelijk dat qua 'openheid en karakter' de criteria

van het Nationaal Landschap moeten gelden.

Overigens geldt het ook voor mogelijk andere initiatieven, zoals ook bouwactiviteiten in of aan de rand van 's-Heerenbroek. Het mag de openheid van het gebied niet aantasten.

Een laatste opmerking: de verovering van de Binnentuin is slechts mogelijk als iedereen er op dezelfde manier, onbevreesd voor de gevolgen, in meegaat. Bij twijfel en onenigheid is er altijd een derde die er mee aan de haal gaat.

Projectaanpak

Doel

Het inrichten en (mede-)gebruik van het gebied als een maximaal open, natuurlijk (agrarisch/natuur) landschap op een zodanige manier dat het 'eigendom' wordt van 's-Heerenbroek en (mede-)gebruikt kan worden voor recreatie en natuurbeleving, voor de bewoners en mensen van elders.

Activiteiten

a. *Planvorming*

Het traject van planvorming bestaat uit een paar onderdelen:

- Verkennen van het gebied ten aanzien van eerder gebruik, natuurlijke kenmerken (bodem, water), zichtlijnen, gebruik
- Wensen inventariseren: van de huidige gebruikers, eigenaren, bewoners Scholtensteeg, van Stadshagen/Breecamp-West, van bewoners 's-Heerenbroek, Agropark en mogelijk andere belangen en partijen
- Vastleggen plan van eisen
- Uittekenen: van globaal tot gedetailleerd (in bijlage 2 een paar schetsen als appetizers; een van Ingrid van Herel, Het Oversticht en een van Tim de Weerd, adviseur Ruimtelijke Kwaliteit bij de Provincie Overijssel).

NB Bij dit alles de detaillering van Breecamp-West betrekken want dat gebied heeft veel impact op zowel de Binnentuin als op het hele

dorp. Meer dan de helft van het dorp wordt immers 'ombouwd'. En de verhoudingen zijn ook ietwat scheef: 's-Heerenbroek telt zo'n 600, Brecamp-West straks rond 2.000 bewoners of meer.

b. Toe-eigening

Plannen maken is een ding. Waar het uiteindelijk op aan komt is dat de Binnentuin van 's-Heerenbroek wordt. Dat betekent bezetten, toe-eigenen, claimen.

Daarbij zou het afhankelijk van de eerdere planvorming kunnen gaan om de volgende onderdelen:

- Toegankelijkheid

Je moet de Binnentuin in kunnen anders heeft het weinig zin. Is het mogelijk een klompenpad aan te leggen (volgens de standaard van Klompenpaden Gelderland/Utrecht) dat ook aangesloten kan worden aan het al bestaande Proemepad.

- Groene inrichting

Vanuit de Groene Loper kan het gebied ook ontsloten worden. Rekening houdend met het open karakter van de IJsseldelta kunnen bomen (voedselbos, solitairen) mogelijk worden aangeplant. Een andere natuurlijke invulling is plas-dras en een unieke habitat voor weidevogels.

Onderdeel van de groene inrichting is het bouwen van een aantal passende objecten, die met het weer (als 's-Heerenbroek's eigen) en/of met wilgenpoppen te maken hebben. (Zie de uitwerking die Loes ten Anscher van beide maakte, bijlage 3)

- Activiteit

Organiseer een ontmoeting in de Binnentuin. Met raadsleden van Zwolle en Kampen; met bewoners van 's-Heerenbroek en Stadshagen; organiseer een etentje; maak muziek; maak in ieder geval plezier. Voer een operette op die 's-Heerenbroek en Stadshagen samen verzorgen.

2. 's-Heerenbroek als dorp

Overwegingen

Juist omdat het tussen al die werelden ligt, heeft 's-Heerenbroek er behoefte aan te laten zien dat het een eigen dorp is, dat bovendien vitaal is. Er gebeurt van alles en dat zie je. Ook digitaal.

Die zichtbaarheid is des te belangrijker nu de omgeving met name richting Zwolle zo dynamisch is. Je moet ook als dorp zichtbaar zijn. Ook voor de relatie met de stad is uitstraling van belang. Verenigingen, de school, kunnen extra aantrekkelijk zijn voor de bewoners van Stadshagen vanwege de nabijheid en een eigen karakter.

De eigenheid van 's-Heerenbroek laat je zien door een duidelijke identiteit die gedragen en gepromoot wordt en overal in doorklinkt, door de grenzen te markeren en door de boel maatschappelijk en ruimtelijk op orde te hebben.

Projectaanpak

Doel

De presentatie van een dorp met een eigen smoel en herkenbaarheid waar de boel op orde is en waar men graag woon, komt en verblijft.

Activiteiten

a. *Identiteit en eigenheid*

- Uitstraling en identiteit van 's-Heerenbroek bepalen. Wie ben je, hoe wil je worden gezien? Inventariseer welke eigenheid en unieke kenmerken 's-Heerenbroek heeft: ligging/ecologische kenmerken; de vorm/lijnen van 's-Heerenbroek; Jan Pelleboer, Piepe. NB. Gebruik maken van de Ijsselkaravaan-methodiek
- Vertalen van die identiteit in een logo/slogan. Daarvoor is het nodig PR-deskundigheid/kunstenaar in te huren. De identiteit kan ook vertaald worden in objecten (de weerstations van Jan Pelleboer en of wilgenmannetjes (zie bijlage 3).

b. *Zichtbaarheid*

1. De grenzen van het dorp

Wanneer je 's-Heerenbroek binnenkomt (vanuit Zwolle, Kampen, Mastenbroek, Zalkerveer) zou het duidelijk moeten zijn dat je in 's-Heerenbroek komt. 's-Heerenbroek als dorp van het weer “als je weer komt, is het weer beter”. Museum De Kroon kan hierin een belangrijke rol spelen als het museum van Pelleboer. Daartoe herinrichten.

2. Bouwen en beheren van een dorpswebsite

De website van 's-Heerenbroek is toe aan een nieuwe editie die recht doet aan de identiteit van het dorp en de nieuwe uitstraling (logo, kleurstelling).

Van belang zijn verder de volgende punten:

- Gaat het om een website voor 's-Heerenbroek als geheel dus inclusief alle verenigingen en verenigingsnieuws of is het de website van Dorpsbelangen, waar dan nog wel het belangrijkste dorpsnieuws op te zien is; de verenigingsinformatie wordt aan de verenigingen overgelaten? Zo heeft de voetbal zelf een actuele website.
- De redactie wordt gevoerd vanuit een punt (webmanager) met mogelijk meerdere contactpersonen.
- Uiteraard is het CMS eenvoudig en ondergebracht vanuit de webmanager
- De ervaring is dat een website waarop dingen gebeuren en veranderen belangrijker is dan te wachten tot iedereen alle nieuws aanlevert.

c. *Kwaliteit*

• Ruimtelijke kwaliteit

Alert zijn op mogelijkheden om plekken die het beeld bepalen en niet altijd even fraai zijn, te pimpen als er andere initiatieven aan de orde zijn.

• Betrekken verenigingen voor zover nodig

De vitaliteit van een dorp hangt voor een belangrijk deel af van de levendigheid van het verenigingsleven. Veel verenigingen hebben het zwaar, het is steeds moeilijker om bestuursleden en vrijwilligers te vinden. Dorpsbelangen zou hier een verbindende / signalerende rol in kunnen spelen. Een dorpsplan kan verenigingen ondersteunen door zaken te bundelen, hulp in te roepen etc.

3. Wonen en voorzieningen

Overwegingen

Dorpen groeien langzaam. Op gezette tijden kunnen er een paar woningen worden gebouwd. Soms ontstaat een wijkje. Woononderzoeken brengen de woningvraag in kaart. Die kunnen officieel zijn maar zeker in een dorp waar iedereen elkaar kent zij ze vaak ook kwalitatief en minder officieel.

De woningvraag verandert ook voortdurend en ook de manier waarop die vraag beantwoord kan worden.

Kortom het is zaak om de vraag in kaart te brengen:

Hierbij kan geïnventariseerd worden:

- Welke groepen behoefte hebben aan nieuwbouw: jong, oud, alleenstaand, gezin, etc.;
- Aan welk type woningen behoefte bestaat: vrijstaand, geschakeld, appartement, “ouderenhofje” (Knarrenhof);
- Of er behoefte is aan koop, huur, erfpacht, etc.
- Of ontwikkeling van woningbouw via CPO (collectief particulier opdrachtgeverschap) tot de mogelijkheden behoort.

Het onderzoek dat moet plaatshebben moet beperkt zijn in de tijd. Het moet na een half tot een jaar duidelijk zijn of en hoe woningbouw gerealiseerd kan worden.

Als na een eerste inventarisatie blijkt dat er bijvoorbeeld een groep jongeren is die in CPO wil gaan samenbouwen dan ligt het in de rede om de verantwoordelijkheid daarvoor aan die groep te geven. Hetzelfde zou gelden voor een Knarrenhof-initiatief.

In het algemeen zou de voorkeur uitgaan naar het bouwen binnen bestaande contouren in plaats van nieuw terrein. Dat past ook in de filosofie om gebieden open te houden.

's-Heerenbroek heeft twee voorzieningen, de Kandelaar en de basisschool, die aandacht behoeven. De Kandelaar voldoet qua indeling, functionaliteit (kleine sportzaal, kleedkamers, keuken,) niet meer aan de eisen die aan een wijk-, buurtgebouw gesteld worden. Bovendien is het, energiematig, een super duur gebouw.

Het schoolgebouw dat helaas net verbouwd is (omdat er geen geld was om op een andere plek te gaan bouwen), is niet toereikend. Nu kan het alleen onderwijs en bso (naschoolse opvang) vormgeven.

Kinderopvang vindt nu plaats in de Kandelaar. Ook het vorm geven van ander georganiseerd onderwijs is nogal lastig in dit gebouw. Verder is de ligging door de toename van het verkeer echt een ding.

Met de wetenschap dat het schoolgebouw zijn laatste renovatie heeft gehad en het verenigingsleven beperkt wordt door het gebouw zien wij dus een mogelijkheid om tot de jaren '30 toe te werken naar een nieuw multifunctioneel dorpshuis. Eén pand voor het hele dorp waar alle verenigingen weer de ruimte geboden kan worden die zij nodig hebben. Waar faciliteiten optimaal benut worden. Overdag staat de Kandelaar leeg, 's avonds de school. Een pand met een goed binnenklimaat.

Projectaanpak

Doel

Het realiseren van woningbouw waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van de (vrijkomende) gebouwen en terreinen en het onderzoek naar de realisatie van een multifunctionele voorziening.

Activiteiten

Onderzoek naar de behoefte, omvang en locaties voor woningbouw voor verschillende doelgroepen.

Onderzoek naar de wenselijkheid en realisatie van een multifunctioneel dorpshuis waarin de verschillende vormen van onderwijs en het verenigingsleven een plek heeft. Het is het ontmoetingspunt voor het dorp.

4. Verkeer

Overwegingen

De Zwolseweg die 's-Heerenbroek doorsnijdt is een van de ergernissen waar het dorp mee te maken heeft. Het tracé is voortdurend onderwerp van discussie en wordt bij tijden door nieuwe inzichten en ontwikkeling aangepast. De weg is in de loop van de jaren steeds drukker geworden vooral omdat de uitbreiding van Zwolle vooral aan de westkant heeft plaatsgehad. Nu Stadshagen verder wordt uitgebreid met De Tippe en Breecamp-West is er een moment om kritisch naar de verkeerssituatie te kijken en waar mogelijk te verbeteren.

Er zijn - afgezien van de kleine ergernissen – een aantal situaties die om aandacht vragen.

Dat zijn:

- Het ontlasten van het verkeer over de Bisschopswetering door het dorp. Nu Breecamp-West erbij komt is de verwachting dat de Stuurmansweg/Bisschopswetering drukker worden. Gekeken moet worden naar een soort rondweg om 's-Heerenbroek, die langs het spoor zou moeten worden gerealiseerd.
- Het knooppunt op de kruising Scholtensteeg en Zwolseweg.
- Herinrichting Zwolseweg met o.a. oplossingen voor de onveilige situatie bij een paar bedrijven (o.a. de Groot), het verleggen van het (snel-)fietspad naar de noordzijde van de Zwolseweg en de suggestie een middengeleider aan te leggen. Op Franse wijze.
- Kruispunt Zwolseweg-Bisschopswetering; kruispunt verbeteren, met name de bocht aanpassen. Daarbij de vraag, is het mogelijk om de omgeving van het kruispunt, rondom de kroon, in te richten als het centrum van 's-Heerenbroek?

Projectaanpak

Doel

Oplossingen vinden voor de toename van het verkeer en het verbeteren van de verkeerssituatie op een aantal verkeerstrajecten in en om 's-Heerenbroek.

Activiteiten

Uitwerken van de genoemde trajecten en in contact treden met de relevante instanties. Voor de weg langs het spoor zou dat bijvoorbeeld zijn de projectautoriteit voor Brecamp-West, de gemeenten Zwolle en Kampen. Voor de Zwolseweg is de belangrijkste autoriteit de provincie Overijssel.

Nadenken over andere verkeersmaatregelen, bijvoorbeeld 30 km trajecten.

NB. Het ad-hoc dorpsplan-overleg met betrekking tot verkeer heeft een aantal verkeerssituaties en alternatieven al iets verder uitgewerkt.

Dorpsplan als geheel, kosten en organisatie

thema	onderwerp	financiën organiseren voor	wie gaat ermee aan de slag
1. Binnentuin	Planvorming	inhuur Het Oversticht e.a.	werkgroep Groen
	Toe-eigening	aanleg; activiteit	
2. Dorp als geheel	Identiteit	inhuur PR bureau	werkgroep Dorp
	Zichtbaarheid	inhuur Webspecialist	
	Kwaliteit		Dorpsbelangen
3. Woningbouw en voorzieningen	Onderzoek woningbouw	advies	werkgroep Steen
	Onderzoek multifunctionele accommodatie		
4. Verkeer	Uitwerking		werkgroep Verkeer
Projectleiding		inhuur	Dorpsbelangen

Organisatie

Voor de verdere uitwerking en uitvoering van de plannen stelt Dorpsbelangen een aantal werkgroepen in.

Dat zijn idealiter:

- Groen: houdt zich bezig met de Binnentuin
- Dorp: het dorp als dorp
- Steen: woningbouw en voorzieningen
- Verkeer concentreert zich op een aantal verkeersopgaven.

Een aantal thema's wordt bediend door het bestuur van Dorpsbelangen zelf omdat die voorlopig niet projectmatig aangepakt kunnen worden; ze vergen meer permanente aandacht.

In iedere werkgroep zitten een of twee bestuursleden van Dorpsbelangen, niet per sé als voorzitter van de werkgroep maar eerder als een verbinding met Dorpsbelangen.

De werkgroepen bestaan zolang dat voor het werk nodig is.

De projectleider is namens Dorpsbelangen verantwoordelijk voor de voortgang van de planuitwerking en realisatie. Daar hoort ook het verkrijgen van de financiering bij en de externe communicatie waar nodig.

Wordt voorjaar langs de IJssel bij Veerhuizen
Wolven en licht, in wisselende staten
scheppen een Voermijn: een opalen zuwerk
dat hemels is en Hollands bovenmate.

Mits Geerhardt

Bijlagen

1. Totstandkoming Dorpsplan

Deze visie op de ontwikkeling van 's-Heerenbroek is tot stand gekomen via een breed proces waarbij het dorp en externe partijen zijn betrokken.

Het proces kende de volgende belangrijke stappen.

1. Startnotitie besproken en vastgesteld; dorpsbelangen, 8 februari
2. Dorpsbijeenkomst 1: 15 maart 2022, avond
Verkennen van de wensen en ambities vanuit de dorpsbewoners; aanwezig 60 personen
3. Bijeenkomst externen, 8 april 2022, namiddag
Voorleggen uitkomsten van de dorpsbijeenkomst en suggesties voor de realisatie van de genoemde wensen en voornemens; afstemming met andere plannen en beleid.
Aanwezig vertegenwoordiging van dorpsbelangen, en verder 15 vertegenwoordigers van de gemeenten Kampen en Zwolle, provincie Overijssel en enkele inhoudsdeskundigen; vertegenwoordiging Stadshagen en Mastenbroek
4. Dorpsbijeenkomst 2, 19 april, avond
Terugrapportage; uitkomsten van overleggen tot nu toe en bijdrage vanuit Het Oversticht over de waarde van het gebied; aanwezig 40 personen
5. Bijeenkomst dorpsbelangen, andere bewoners en externen
20 mei, namiddag
Uitwerken van wensen en plannen in zo concreet mogelijke activiteiten/projecten. Aanwezig 25 personen
6. Bespreking en vaststellen dorpsplan door de Dorpsraad.

Ondertussen is contact gehouden met de contactambtenaren voor dit proces bij de gemeente Kampen en met anderen voor zover relevant.

Door een ondersteuning vanuit de Provincie Overijssel (programma Leefbaar Platteland) was het mogelijk voor externe begeleiding te zorgen die werd verleend door Gerard Hendrix, eerder betrokken bij het dorpsplan 's-Heerenbroek 2008 en de Schetsschuit 2011, met ondersteuning van Leonie Meppelder (Cultuurland Advies, via de gebiedscoöperatie IJsseldelta).

2. Schetsontwerpen Binnentuin

Ingrid van Herel, landschapsarchitect Het Overzicht

Tim de Weerd, adviseur Ruimtelijke Kwaliteit bij de Provincie Overijssel

3. Ideeën Loes ten Anscher

Ideetjes om de Binnentuin te claimen

De Binnentuin leent zich zeer om naar het weer te kijken/ de seizoenen te beleven

Het weerstation van Jan Pelleboer in kleiner formaat uitvoeren en gebruiken als zoveel geocashings als er buurten zijn. 1 x per seizoen andere opdrachten erin bedenken.

Aan de invalswegen van 's-Heerenbroek speciaal gemaakte weerhuisjes op flink formaat met herkenbare 's-Heerenbroekers. Kan via 3D scannen en 3D printen. Wel flink budget regelen...

komt u weer?

Mandenvlechter vragen om workshops te geven. Per buurt 's-Heerenbroekers vlechten van wilgentenen. De wilgenmannen en -vrouwen plaatsen in de Binnentuin als symbool dat die bij 's-Heerenbroek hoort en niet bij Zwolle. **Feestje van maken.**

**Vereniging Dorpsbelangen
's-Heerenbroek**